

43

apz

v Londýně, dne 9. ledna 1945.

Pane maršále!

Sovětští exisovaleté vypravují, že dopříváše sluchu občanu, kteří se domnívají, že kare mají co říci. Jsa tím rozbuzen, odhalil pen se napřes kám tento list. Je mi dost bradri, že v něm jazyč i v příloženém memorandu musíš kovotit také s solé. Ale to se nedalo jinak zaříditi, neboť to vyplývá z povahy věci.

Pustil pen se to boje s československou vládou v Londýně. Příčiny jsou neosobní, jsou ryze politické a věčné. Po mnohém váhání jsem dospěl k přesvědčení, že ^{šovin} vláda v Londýně československému lidu a státu, proto činím pokus, ohranit ji ještě v emigraci. Kachápla se v opozici proti režimu, který se opírá o uznaní všech velmocenských vlád a má v rukách všechny prostředky moci, propagandy a prestige. Já naproti tomu jsem začal zápas sám - nebo téměř sám - smlékaje pouze za svou pravdu. A tu mám živý zájem, aby motivy a cíle mého úsilí nebyly falšované. Jde mi zvláště o to, aby žádná komlwa nebo inkrika nezkrucovala mého komerku s SSSR. Proto se obracím k vám. Nežádám, abyste zasahoval do vnitřních našich záležitostí. Nežádám toho od žádné spojenské vlády. Proto jen, abyste přijal tyto moje informace.

B-04

napsal jsem křídově vyprávění o tom, jaký byl a je můj poměr k
SSSR, a v jakém směru bych pokračoval, kdyby mi zápas v Londýně
měl úspěch, nebo kdyby mi náš lid doma svěřil některou z důležitých
funkcí veřejných.

Prošim vás, káče maršále, abyste přijal můj ověřený úcty.

Váš

Rud. Dechyněv.

P o m ě r k y k S S S R .

Československá republika bude sousedit se Sovětským svazem. Sovětská vláda vyhlásila a provádí zásadu nevmešování do vnitřních záležitostí jiných států. Tento princip vtělen byl také do Sovětsko - Československé smlouvy ze dne 12. prosince 1943. Nicméně je jisto, že vliv sovětské velmoci na národní naše osudy bude silný a trvalý. Nyní, v měsíci lednu, kvetou ještě na londýnských zahrádkách růže, protože na ně působí Golfský proud. Nedotýká se žádná z nich, nezasahuje přímo " do vnitřních poměrů " zahrad, ale tvoří obecnou atmosféru, a to má svoje účinky. Myslím, že taková je a bude situace Československé republiky. Mohutný hlas slovenské vzájemnosti, který k nám mluví z Moskvy, vliv sovětských ideí a sovětského příkladu, logika společné hranice, a zvláště : Krev sovětské mládeže, prolitá v děsném boji také za naši československou svobodu - to vše nemůže zůstat bez hlubokých účinků na ducha národa. Jsou tu ostatně již starší vlivy. Máme v dobrých českých a slovenských překladech celou významnější ruskou a ukrajinskou literaturu. Jména klasiků, jako je Dostojevský, Tolstoj, Puškin, Gogol, Ševčenko, Turgeněv, Gončarov a mnozí jiní, až po Čechova, Gorňého a dále ke spisovatelům a dramatikům sovětským, jsou u nás známá a běžná. Naše přátelství k slovenskému Východu má tradiční duchovní kořeny.

Ostatně jsem se dobral k přesvědčení, že absolutní svrchovanost malého národa a státu náleží do říše konvenčních fikcí.

zažil jsem to dosyta v těch dvaceti letech naší státní svrchovanosti. Pravda, rozhodovali jsme svrchované o velkém oboru svého života. Je však také pravda, že k nám zasahovaly mocné vlivy zahraničních vlád, kartelů, atd., a to přímo i nepřímo. Zažil jsem jako člen několika vlád diplomatické zásahy do našich věcí, a stalo se nejednou, že jsme museli obětovat svoje spravedlivé zájmy zájmům mocnějších států. Svrchovanost malého národa a státu je věc velmi relativní. V případě ČSR a SSSR běží o to, aby přirozené vlivy velikého, mocného státního svazu spočinnuly na ústí upřímného vzájemného přátelství, aby to přátelství kořenilo v nejširších lidových vrstvách, a aby bylo věrné až na smrt. Nechci jen smlouvu. Chci vzájemnou lásku, která všechno ošivuje a všechno dává, aniž by nošadovala víc, než sama poskytuje.

Nemyslím, že takovýto vzájemný poměr mezi námi vznikne automaticky. V našich zámožnějších vrstvách odehrává se nyní dvou duší spor. Doma všichni vědí, že bez vítězství Rudé armády nebude české a slovenaké svobody a že bez něj zůstaneme snad již navždy v rukou vraha. Proto doma všichni nezkorumpovaní touží, aby Rudá armáda zvítězila co nejdříve. Zároveň se však zámožnější vrstvy bojí bolševismu. A tu by se mohlo státi, že by po rozdrčení německé vojenské moci tyto vrstvy začaly působit směrem, který by byl na škodu přátelskému svazku mezi ČSR a SSSR. Od samého počátku musí řádoucí poměr upřímného přátelství zakládati a pěstovati mužové, kteří se neotáčí po větru jako ta korouhvička na báni. Všecek ten hamižný konjunkturální oportunistam by otrávil naše vzájemné vztahy. Tvrdím, že právě tímto oportunistam je prolezlý

~~8.~~
 náš vládní režim v Londýně. To jest také jedna z příčin, proč
 proti němu zápasím. Do čela a ke kormidlu se musí dostat mužové,
 kteří mluví tak, jak myslí; a jednají tak, jak mluví. Jejich
 politický i osobní charakter je československému lidu jasný. Kteří
 nelžou ani Sovětskému svazu, ani Velké Británii a Spojeným státům.
 V Londýně působí českoslovenští politikové, kteří včera osnovali
 s Pilsudčiky federaci jakožto "hráz proti expansivním plánům bol-
 ševimu", a dnes jsou červení jako vypečená martináková husa. A kteří
 zítra, umožní-li to situace a bude-li to nověti jejich osobním
 ambicím, nabídnou se za vůdce protisovětské reakce. Kdo se v poli-
 tice otočil jednou, otočí se po druhé a po třetí. V celém svém
 životě ze všeho nejvíce jsem nenáviděl faleš. Jedna z českých
 přísloví zní : S poctivostí najdál dojdeš.

-.-

Jsem-li dobře připraven, pak značné části bývalého sociálně
 demokratického hnutí, ať násilněny a dočasně unášeny, doma ve
 vlasti stále žijí a hodlají hrát v příštím československém státě
 aktivní úlohu. Šedesátiletá tradice dělnického hnutí českého ne-
 mohla jen tak vymizet, neboť nejme Němci. Spoléhám, že v podzemí
 se vytvořili noví vůdcové, kteří vystoupí na veřejnost, až přijde
 čas. Nicméně nemínám odmitatí myšlénku, že také někteří ze starých
 vůdců budou povoláni, aby mladým pomohli při novém budování. Co
 mně se týče, o žádnou funkci se neucházím, ale také žádnou neodmítám.
 Jest možné, že máji stoupenci budou mé součinnosti potřebovat. Pro
 tento případ zde stručně vypisuji, jaký byl a je můj poměr k Sovět-

skému svazu, a v jakém směru bych chtěl působit. Od vzniku ČSR až do vstupu SSSR do Společnosti národů stál jsem doma v čele boje proti československé secei Třetí Internacionály. Velkou revoluci ruskou pokládal jsem za produkt ruských dějin, ruské situace, ruského revolučního myšlení a ruských lidí; a nevěřil jsem, že může býti kdekoli mechanicky opakována. Byl jsem přesvědčen, že revoluční metoda, která velikou carskou zemi obrodila a spasila, mohla by naši malou zemi uvrhnouti do zkázy. Po válce 1918 ovládal veliké masy čs. lidu strach přímo živočišný, že by byla ztracena národní a státní svoboda sotva nabytá, kdyby se čs. dělnická třída odhodlala ke své vlastní třídní revoluci. Také já jsem sdílel tento strach. Toto přeavědčení mohlo býti nesprávné, bylo však poctivé. Proto jsem šel za vůdcem národní revoluce T.G.Masarykem a proto jsem se po státním převratě z r. 1918 dostal do boje s domácím bolševismem.

..-

Problematika našeho nového státu byla složitá a nesnadná. Nemohli jsme se jakožto stát ustavití bez blahovůle a pomoci západního světa, který stál na vrcholu své politické a vojenské moci, zatím co Rusko upadlo do občanské války a fakticky bylo vyloučeno ze součinnosti při tvoření poválečné Evropy. Veliká většina československého národa přijmula západnické politické idee a vzory, na prvém místě parlamentární způsob vlády. Potřebovali jsme blahovůli a pomoc Západu i po stanovení svých státních hranic. Nemluví ani o pomoci hmotné / potraviny, suroviny, kredity atd.?. Neměli jsme své diplomacie / a nemáme ji do dnes, nehledě k několika vzácným výjim-

kám/, neobešli jsme se bez pomoci diplomatů západních mocí, především Francie. Neměli jsme důstojníků s vyšším odborným vzděláním, a neobešli jsme se bez pomoci francouzského generálního štábu - tak se nám to alespoň tehdy jevilo. Zdálo se nám, že prostá naše státní existence závisí na vítězných velmocích Západu.

Doma, uvnitř naší země, tržaly staré, nebezpečné konflikty historického původu. Byly tu především 3 miliony Němců, kteří se hned po převratu od republiky theoreticky odtrhli / viz Rennerovu a Bauerovu provisorní ústavu Rakouské republiky - která nám vzala více území, než později Hitler za mnichovské krise, jenom že to zůstalo na papíře, protože tehdy neměli Pangermáni potřebné kanony, tanky, letadla a divise./ Náš společný státní život počínal tím, že Němci ustavili v Liberci vzdorovládu, přešli do mírného povstání a hned na to do parlamentární obstrukce. Další historický konflikt existoval mezi pokrokovým lidem českým a římsko-katolickou církví; v prvních dobách republiky hrál tento konflikt s hlediska státní a národní soudržnosti nebezpečnou, destruktivní roli. Měli jsme těžký problém separace měst a průmyslu na jedné, vesnice a zemědělství na druhé straně. Rozpor mezi oběma skupinami byl hluboký, zápasy neobyčejně těžké a vášnivé. Bylo to do značné míry dědictví z rakouské monarchie. K těmto problémům přistoupil nový : Problém organického srástu našich východních zemí se zeměmi historickými. Po několika měsících samostatného státu vypadala naše situace takto :

Celé poněmčilé pohraničí za vedení německých nacionalistů / i socialistických / odmítlo uznat německou válečnou porážku a orza-

sovalo proti mladému, slabému státu napřed vzpouru, potom obstrukci; politický katolicismus z historických zemí přešel do ostré opozice, kdežto na Slovensku počal organisovati odpor za vedení maďarských kněží a dokonce zrádců, stájcích ve službách ciziny, viz roli Jehliczky a Tuky;

mezi zemědělskou vesnicí a průmyslovým městem vzplanul vášnivý zápas;

část dělnické třídy přijala s ruskými revolučními idejemi také ruskou revoluční taktiku, která za tehdejší domácí/evropské situace nemohla mít úspěch.

Tehdy jsem se ustálil v přesvědčení, že státní a národní svoboda československá by ztroskotala hned na počátku, kdyby celá pracující třída odepřela součinnost při aktivním budování nového státního života. Proto jsem vedl část socialistického tábora do koaliční spolupráce se sedláky a městskou buržoazií, nezbáje obvinění, že jsem zaprodanec buržoasie. S celou vášní svého přesvědčeného, byť i málo zkušeného mládí jsem se postavil proti učení a politice Třetí Internacionály na naší domácí půdě. Vědomě jsem na sebe vzal v dělnictvu nepopulární pozici nesmiřitelného odpůrce bolševismu. Moje postavení bylo nesnadné. Stal jsem se po odchodu Vlastimila Tusara do diplomatické služby a zvláště po jeho smrti politickým vůdcem sociální demokracie, byl jsem ~~aktivně, křivě, jsem~~ členem několika koaličních vlád a opětovným místopředsedou kabinetu; musel jsem pečovat o udržení parlamentní majority a dělnost vládní koalice, což předpokládalo neustálý zápas s komunistickou opozicí.

Z této své minulé činnosti ničeho ani nezapírám, ani nebarvím na růžovo. Jsem československý politik, nade všechno ve světě miluji svůj lid a svou zemi, a vše, co dělám, je zaměřeno k svobodě a štěstí toho lidu, který obstál v tolika historických zkouškách. Stáří a nemoc nezlomily mého optimizmu. Věřím v pokrok, věřím v lidskou a národní svobodu svého lidu - zvláště teď, kdy Prozřetelnost rozhodla, abychom se stali příjmy sousedy veliké slovanské říše, která stojí o naše přátelství přes to, že jsme malí, slabí a ohrožováni mocným nepřítelem, z jehož geografického sevření nemůžeme uniknout.

Můj dlouholetý zápas s komunisty představuje však jenom řešení naší domácí vnitropolitické situace. Tento zápas mi nebránil v rozhodně kladném, přátelském stanovisku k ruské revoluci a k Sovětskému svazu.

Od počátku jsem si uvědomil, že porážka ruské revoluce ohrozila by znovu svobodu menších národů, a že také osud demokracie ve valné části Evropy byl by zpečetěn. Proto jsem v době, kdy se delegáti Sovětské vlády odebrali do Brestu Litevského k mírovému jednání s delegáty vilémovského Německa, napsal a v tisku strany uveřejnil článek "Otrhaný majestát", v němž jsem proti útokům českého tisku reskčního hájil sovětskou vládu a právo ruského lidu na revoluci. To bylo před ukončením první světové vojny. Proto jsem na počátku r. 1919 vedl deputaci dělnických důvěrníků na pražský hrad, kdež jsem přednesl prezidentu republiky žádost, aby čs. legie na Sibiřské magistrále zastavily nešťastné boje s revolucí^a byly povolány domů. Proto jsem za tažení Pilsudského na Kijev veřejně psal a mluvil proti tomu výboji, proto jsem také naléhal na pražskou vládu, aby ~~mlčela~~ zachovala striktní neutralitu a zakázala zbrojnímu průmyslu čs. dodá-

vati Pilsudskému zbraně. Vedl jsem sociální demokracii k zápasu za uznání Sovětského svazu de jure a za vytvoření přátelských styků politických, hospodářských a kulturních. Zápolil jsem s domácí reakcí ve vládě, když se postavila proti připuštění sovětských filmů do naší země. Z celého srdce jsem ve vládě i veřejně prosazoval státní garancie za kredity, potřebné k vytvoření hospodářských styků se Sovětským svazem. Když tyto snahy vedly k cíli a když se po uzavření smlouvy 1935 počalo mezi ČSR a SSSR vyvíjetí něco mnohem silnějšího než korektní poměr mezi dvěma vládami, t.j. : když se mezi národy obou států počalo vyvíjetí přátelství, tu jsem prožíval hodiny tichého osobního štěstí. Při veškeré skromnosti mám právo hlásiti se o podíl na tomto výsledku.

..-

A z této cesty nepřímého přátelství k SSSR nikdy a ničím jsem se nedal zatlačit.

Koncem června 1939 jsem odešel do emigrace, a to ilegálně. První co jsem udělal bylo, že jsem napsal z Krakova dopis čs. vyslanci v Moskvě, Zd. Fierlingerovi, v němž jsem žádal, aby mi u Sovětské vlády vymohl přístup do SSSR. Chtěl jsem žít v Moskvě. Fierlinger mi odpověděl, že to není snadné, a doporučil mi, abych šel do Londýna. Pro mne i pro moji ženu to bylo velké zklamání, těšili jsme se, že budeme v Rusku skromně žít, učit se a pomáhat v boji, jehož příchod jsme tužili. Ale nedalo se nic dělat. Když došlo / v srpnu téhož roku / ke smlouvě mezi SSSR a Německem, napsal jsem si o tom pojednání, které jednou uveřejním, a jehož obsah je znám mým přátelům, v němž jsem vyznal svou víru v Rusko. O vánocích 1940

9.

jsm byl hostem 2.čs. praporu v Anglii. Slavnostní večeři předsedal plukovník Satoris, oddaný přítel SSSR. Práčali jídelny bylo vyzdobeno dvěma vlajkami, britskou a československou. Tehdy jsem pronesl slavnostní přípitek, v němž jsem řekl : " Všichni máme radost, že tyto dvě státní vlajky se vzájemně doplňují v družném společenství. Ale opravdu šťastni budeme teprve tehdy, až k nim přibude třetí, jednobarevná." Bylo to v době, kdy čs. vláda v Londýně už operovala na šikmé ploše čs.-polské konfederace. Vojáci mi rozuměli - v síni se zvedl nadšený potlesk. Od úst k ústům letělo okřídlené slovo : Bechyně je pro Sověty. Jak řečeno, toto se přihodilo půl roku před vstupením Sovětů do války.

V měsíci březnu 1941 obnoveno bylo v Londýně vydávání " Nové Svobody ", kterou jsem založil v Praze r. 1923. Hned v prvním čísle londýnského vydání uveřejnil jsem článek " List Polákovi ", který obsahoval kritiku čs. vládního paktu s polskou vládou, hlásil se k Polsce demokratické a stanovil zásadu : Nic bez Sovětského svazu, přátelství k Rusku je základ naší politiky. Také ostatní obsah vycházel z tohoto hlediska. Ostatně " Nová Svoboda " mluví sama za sebe, a mluví za nás. Zbývá mi jen říci, že vše, co jsem v tomto časopise napsal o poměru ČSR a SSSR, držím a neopustím.

-.-

Z Moskvy k nám nyní novoří hlas, jemuž všichni - ať doma, ať v emigraci - výborně rozumíme. Je to hlas slovanské vzájemnosti. Moderní Moskva dala důkaz, jak rozumí svobodě národů v Sovětském Svazu. Víme, že teoretikem i praktickým politikem sovětské národnostní politiky je Josef Stalin. Proto pevně věříme, že slovanská

10.

vzájemnost, hlásaná z Moskvy, nepředstavuje duchovní výzbroj k politickému ovládnutí jiných slovanských národů. Není to nástroj imperialistické expanse. Tento moderní panslavismus neohrožuje ani neslovanských národů. Naopak, duchovním sdružením všech Slovanů na myšlénkové platformě demokracie, spolídarity, svobody a pokroku tvoří mohutnou politickou sílu, která bude chránit svobodu, demokracii a pokrok všech menších a slabších národů.

-.-

Jest mi nyní zmíniti se o otázce, proč jsem zvedl boj s československým vládním režimem tak říkajíc na konci války a emigrace. Především musím zdůraznit, že jsem se s tímto režimem nikdy neztotožnil, a že jsem mu odporoval, jak jsem dovedl, ovšem ne na veřejném fóru. Stálé ohledy na tragickou situaci ve vlasti mi bránily vyvolati rozkol veřejně. Zabraňoval jsem jednotlivým činům špatného režimu působením ze vnitř, ale bez účinku. Ostatně hlavní věcí byl boj s hitlerovskou cizovládou a je dosud. Jednota národního boje nedá se však udržeti na platformě čs. londýnské vlády. Jest zapotřebí jiného vedení. Dossavadní moje ohledy jsou překonány událostmi. Situace vyžaduje jiného postupu.

Blíží se konec války a vláda stojí před novými úkoly, jež musí být řešeny hned. Vláda Mg. Šrámka na tyto úkoly nestačí. Nemá autority, nemá potřebného kontaktu ani s domovem, ani se spojeneckými vládami, nemá programu, jak se zejména ukázalo za národního povstání na Slovensku. Tato vláda vytvořila v zahraničí aparát, který má být doma dosazen do klíčových posic v hospodářství,

X.

ve vojsku a státní policii - nemám důvěry, že tento aparát půjde doma po linii opravdu lidové politiky. To jsou důvody, proč jdu proti ní. Trvám, že nová vláda by dosáhla lepších výsledků. Co má být v cizině ještě vykonáno, musí se stát. Vláda Mg. Šrámka již není schopna práce.

-.-

Stál jsem při Sovětském svazu v minulosti. Tím spíše při něm stojím dnes, kdy si strašlivými obětmi vybojoval postavení uznané světové velmoci, a kdy představuje ustálenou sílu, konsolidovanou a úspěšnou.

Kdyby mi připadla důležitější politická úloha, staral bych se, aby nová vláda již svým složením a programem byla dostatečnou zárukou bratrské součinnosti se Sovětským svazem. Šelouva ze dne 12. prosince 1943 zůstala by základním kamenem naší politiky. Starali bychom se, aby výměna hospodářských statků a technických i kulturních služeb mezi oběma státy byla co největší a nejúčelnější. Zřídili bychom v Moskvě " Úřad pro vybudování hospodářských a kulturních styků", kdyby s tím Sovětská vláda souhlasila. Tento úřad by byl součástí šs. londýnské administrativy. Snažili bychom se docílit co nejrychleji dohody se Sovětskou vládou o tom, co z nezbytných potřeb první nověléčné pomoci a obnovení hospodářství by nám mohl poskytnouti Sovětský svaz. Zbytek bychom hleděli opatřit u západních spojenců.

Z celé síly a také z plného přecvždění bych se snažil aby celková československá politika nepřekážela dobrému poměru

je.

Sovětského svazu k jeho západním spojencům. Pro Evropu, pro ^{svět} celý by to bylo největší štěstí a poňhání, kdyby součinnost SSSR, Velké Británie a U.S.A. byla zachována i po válce. Hledali bychom se nejlepší poměr k novému Polsku, které by ovšem muselo mít k SSSR kladný přátelský vztah; a stejně bychom si vedli směrem k ostatním malým sousedům ČSR.

Sněd ani nemusím připomínati, že změna československé historické situace ~~způsobila~~ změnila můj poměr k čs. komunistům, tak jako změnila budoucí úkoly sociální demokracie. Patřím k socialistům, kteří si přejí sjednocení celé pracující třídy ke společné, konstruktivní politice na podkladě celonárodního a celostátního programu.

V Londýně, počátkem ledna 1945.

Rud. Bechyně

Rudolf Bechyně,
49, Ormonde Court,
Upper Richmond Road,
London, S.W.15.